

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi - Continens non tantùm praecepta ad artem concionandi discendam accomodata, sed etiam Ideas & Conceptus practicos pro Concionibus in Festis B. V. & SS. Dedicacionis, Patrociniij, Novi Anni, Paschatis, Parasceves; item in Primitiis Sacerdotum,

...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

§. 2. Alij Conceptus de eadem materia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48347](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48347)

vobis sit peragenda. Superest, ut manum operi admoveatis, & ita triplicem hanc Dedicacionem tam hodie, quam deinceps celebretis, ut tanquam verum DEI Templum perpetuò ab eodem inhabitari, donisque ac gratiis ejus repleti, & tandem in cæleste quoque Templum transferri mereamini, ubi perpetuam Dedicacionem & Festivitatem celebrare, Deumque cum omnibus Sanctis in omnem æternitatem laudare possitis. Amen.

§. II.

Alii Conceptus de eadem materia.

I. Præter Conceptum priori §. assignatum, posset ex occasione sententiæ ex S. Augustino ab initio prioris Concionis recitatæ ostendi etiam, quomodo quisque Dedicacionem spirituales celebrare, seque ipsum DEO in Templum spirituale offerre, & consecrare debeat. Eum in finem demonstrari 1. deberet, quomodo Area cordis eligenda, & si quidem ibidem aliud ædificium, v. g. Veneris, Bacchi, Mammonæ ædificatum conspiciatur, mox penitus destruendum sit, uti in prima parte prioris concionis ostensum est. 2. Quomodo fundamentum solidum Fidei vel Humilitatis ponendum; nam, ut rectè S. Gregorius l. 8. mor. dixit: *Perit omne, quod ægitur, si non in humilitate solidatur.* 3. Quomodo Parietes quatuor Cardinalium virtutum, Prudentiæ, Justitiæ, Temperantiæ, Fortitudinis erigendi. 4. Quomodo tectum per Perseverantiam imponendum; nam juxta S. Hieronymum l. 1. contra Jovin. *in Christianis non queruntur initia, sed finis.* Et, ut S. Gregorius l. moral. ait, *incassum bonum ægitur, si ante vitæ terminum deseratur.* 5. Quomodo Altaria diversa erigenda per devotionem ad certos Sanctos, præcipuè tamen Altare summum, constituendo ibidem tabernaculum mundi cordis pro Venerabili asservando, lampadè que auream divinæ Charitatis suspendendo. 6. Quomodo Chorus ædificandus per varias preces ardentes persolutas: *Confessionale* per frequentem sui coram Sacerdote, aut DEO certè accusationem: *Cathedra* pro concione sibi ipsi suo tempore habenda: *Gazophylacium* geminum Misericordiæ vivis & defunctis exhibendæ. Quæ omnia facillè fusiùs, practicèque explicari possunt.

II. O.

II. Ostendi posset, quomodo Anima nostra sit Templum omnium præstantissimum, & ipso etiam Salomonio templo præstantius. 1. Quia majori sumptu, scilicet pretio infinito Sanguinis & meritorum Christi constitit. 2. Quia magis ornatum est auro Charitatis, & insuper præstantissimis Reliquiis, id est, exemplorum à Sanctis relictorum memoriâ instructum. 3. Quia Officia divina & cultus DEI gratiori longè modo peraguntur. 4. Quia est magis celebrè ob miracula & preces exauditas. Exhortandi proinde Auditores, ut, quemadmodum Salomon Dedicationem sui templi summa cum lætitia & solemnitate celebravit, ita & ipsi similem Festivitatem hodie instituant. Præterea verò sedulo curent, ut & mundum semper hoc templum conservetur, & debitus DEO, Sanctisque cultus accuratè suo tempore persolvatur, ne alioqui eveniat illi, quod Hierosolymitano accidit, ut scilicet propter negligentiam custodiæ omnino evertatur, flammisque perpetuis subijciatur.

III. Ostendi posset, quare Ecclesiæ potissimum sint edificatæ & consecratæ, scilicet ut essent *Domus Orationis*, sed ut meminissimus, in iisdem fere casibus ad Ecclesiam per preces nos confugere debere, in quibus ad domum nostram materialem confugimus, quando extra illam versamur, scilicet 1. Quando corpus cibo reficere volumus; ubi Sacramentorum usus, & præcipuè SS. Eucharistiæ commendandus. 2. Quando pecuniâ aut aliâ quâpiam re indigemus, ubi frequentia orationis in templo commendanda. 3. Quando pluvia ingruunt, ubi recursus ad DEVM in tribulationibus persuadendus. 4. Quando Hostis insidiatur; ubi orationum jaculatoriarum creber usus incutendus, & harum precum utilitas & efficacia ostendenda. 5. Quando quiescere, somnare vacare volumus, Ubi precum Vesperi persolvendarum consuetudo pia commendanda. Excitandi proinde Auditores, ut ob hos fines diligenter templa frequentent, & à variis insolentijs in Ecclesia committi frequenter solitis diligenter abstineant, ne & ipsi audire cogantur: *Domus mea domus orationis est; vos autem fecistis illam Speluncam Latronum.*

IV. Posset ostendi, quomodo Templum variatum Domuum officia finisque contineat. Et 1. quidem, quomodo sit *Domus Orationis*, ein Bethaus / ut meminimus, quod potissimum

potissimum sit officium nostrum, quando Templum frequen-
tamus, scilicet orationi & colloquio cum DEO vacare, unde
ante fores Templi dicendum omnibus curis: *Sedete hic, & re-*
quiescite, donec vadam illuc, & orem. 2. Quomodo sit *Do-*
mus annonaria, ein Provianthaus / ubi præstantissima anno-
na SS. Eucharistiæ & Verbi divini asservatur & communica-
tur, ad quam proinde diligenter suo tempore petendam ani-
mandi sunt Auditores. 3. Quomodo sit *Domus Vigiliarum,*
ein Wachtthaus / ubi ipse Christus vigilat, & contra Hostes de-
fendit; unde tempore tentationum maximè ad hanc Domum
confugiendum, auxiliùmque adversus Hostes petendum. 4.
Quomodo sit *Domus infirmorum, ein Lazarethaus* / ubi virtus
exit de Christo, & sanat omnes. Unde meritò frequenter suas
huic Medico infirmitates & vulnera aperire deberent. 5.
Quomodo sit *Domus consilii, ein Raththaus* / ubi vel maximè
de Christo ibidem consilia suggerente sibi quisque dictum
existimare deberet illud Siracidis c. 6. *Multi pacifici sint tibi,*
& Consiliarius sit tibi unus de mille. Sicut Moyses semper re-
cursum habuit ad Tabernaculum pro dubiis & quæstionibus
solvendis, fugitque ad orationis adjutorium pro periculis &
improbitatibus hominum solvendis, ut loquitur Thomas
Kemp. l. 3. c. 38. 6. Quomodo sit *Domus recreationis, ein*
Susthaus / ubi delitiæ Christi sunt esse cum Filiis Hominum;
quidni & vicissim Hominis delitiæ sint esse cum Christo, &
suavissimè cum ipso conversari, imò & epulari? 7. Quo-
modo sit *Domus Habitationis, ein Wohnhaus* / & Palatium
summi Regis Christi, atque adeò illuc frequenter nos com-
parere, Regi nostro servire, variâsque ab eo gratias ac dona
petere, & expectare deceat. Quæ omnia facillè ex natura &
sine istarum diversarum domuum fusiùs diduci possunt.

V. Posset ostendi, quomodo in templo dignè versari,
atque adeò finem, ob quem Tempia instituta sunt, obtinere
possimus, nimirum si bene discamus, & exerceamus artem o-
randi, quæ proinde doceatur, dicaturque, eam tribus præce-
ptis comprehendi, quorum primum est, ut magnifiat Oratio
juxta illud S. Augustini: *Rectè novit vivere, qui rectè novit*
orare. ubi alia quoque motiva ad hanc æstimationem inge-
nerandam conducentia proponi possunt. Alterum est, ut
omnes vires & industriæ adhibeantur in oratione risè pera-
genda;

genda; si enim S. David i. Paral. 29. de seipso dixit: *Totus co-
ribus preparavi impensas domus DEI mei; neque enim Horum
preparatur habitatio, sed DEO.* quanto magis totæ vires in
ipsam orationem, propter quam templum ædificatum est,
impendendæ erunt, atque ad eò ejusdem Davidis Pl. 46. mo-
nitum observandum: *Psallite DEO nostro, psallite: Psallite
Regi nostro, psallite: Psallite sapienter.* ubi voce *Psallite* quic-
quies repetita insinuat psallendum esse per linguam distri-
ctè: per memoriam *attentè*: per intellectum *intelligentè*:
per voluntatem *ardenter*: per corpus *reverenter*. Tertium
est, ut Christi monitum Discipulis datum: *Vigilate, & orate.*
diligenter observetur, atque ad eò adversus omnes tentatio-
nes & illusiones Dæmonis orationem impedire molientis ac-
curata vigilia instituat, præcipuè contra illam tentatio-
nem, quâ persuadere conatur, ad nihil utilem esse orationem,
eò quòd perrarò id, quod petitur, impetretur; cui proinde
tentationi ut faciliùs occurrant Auditores, afferantur causæ,
cur DEUS non exaudiat, nempe quia vel impedimentum ipsi
ponimus, opponendo nubem peccati mortalis, ne transeat
oratio: Vel quia malè petimus, ut in peccatis nostris con-
sumamus: Vel quia tardiùs dando commendare vult DEUS
dona sua, non negare. Claudatur concio illis Apostoli ad
Philipp. 4. verbis: *Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione, &
observatione, & gratiarum actione petitiones vestrae immolentur
apud DEVM &c.*

VI. Possset alio modo modus dignè conversandi in tem-
plo declarari, ostendendo scilicet, & quid ad orationem in
communi requiratur, & quàm variis modi orandi à variis ad-
hiberi possint. Dicat proin Concionator in exordio, anti-
quam esse consuetudinem, ut in Festo Dedicationis variæ res
venales proponantur, & unus Amicus alteri donum aliquod
Encaniale (*ein Kirchweihschandlung*) offerat. Hunc proinde
morem & se servaturum, eumque in finem emisse libellum
preparatorium, sex tantum folijs constantem, in quibus tamen
tota ars precandi contineatur, & in quo omnes inventiant
preces pro se aptissimas. Libellum autem hunc esse i. nigra
pelle de Corio Cordubensi (*von Cordabon*) vestitum, quâ
humilitas in oratione tenenda significatur; nam *Oratio hu-
militatis se penetrabit nubes*, teste Siracide Eccl. 35. & dicitur
propa-

propinquet, non consolabitur; & non recedet, donec respiciat.
Alissimus. 2. Auro illitum, ad charitatem, & gratiam si-
gnificandam, sine qua inefficax est omnis oratio, cum Pecca-
tores DEUS non exaudiat, teste S. Joanne 4. c. 3. Argenteis
clausuris præditum, ad significandam puritatem & fiduciam,
quæ ex ea oritur juxta illud 1. Joan. 3. Charissimi, si cor no-
strum non reprehendat nos, fiduciam habemus ad DEVM, &
quidquid petierimus, accipiemus ab eo. 4. In una facie oper-
culi Christum ex auro efformatum esse, quasi libellum offe-
rentem, in quo hæc verba notata sunt: Petite, & accipietis:
seu Germanicè: Allein was von ihm begehrt/ der gütig GOTT
den Menschen bschert. quibus verbis necessitas orationis o-
stenditur. In altera facie expressum esse sanctum, cujus ho-
nori Templum hoc ædificatum est, habentem librum in pe-
ctore, cum hac inscriptione: Rectè novit vivere, qui rectè
novit orare. seu Germanicè:

Sein leben wird recht stellen an /

Der wohl vnd eyferig betten kan.

Post hæc varij modi orandi proponantur. Et in primo qui-
dem folio dicatur, depictum esse Isaacum in agro meditan-
tem cum hac inscriptione supra imaginem posita: Egressus
fuerat ad meditandum in agro. Gen. 24. Infra autem: In Me-
ditatione mea exardescet ignis. Per quæ verba primus modus
orandi, Religionis maximè conveniens indicatur, de cujus
utilitate & praxi breviter aliquid dicendum erit. In secun-
do folio dicatur pictus David cum Cythara, & hac inscriptio-
ne: Supra: In conspectu Angelorum psallam tibi. Pl. 137. In-
fra: Psallite Regi nostro, psallite: Psallite DEO nostro, psallite.
Psallite sapienter: per quæ verba oratio vocalis longior Cle-
ricis speciatim conveniens indicatur, & per verbum Psallite
quinquies repetitum conditiones quinque ad orationem ta-
lem requisitæ (de quibus in priori §. dictum) innuuntur. In
tertio folio dicatur depicta honesta Virgo sagittam ex corde
emittens cum hac inscriptione: Acuite sagittas, parate pha-
rerras. Jer. 57. Infra: Orantes nolite multum loqui. Matt. 6.
quibus verbis indicatur tertius modus orandi per preces ja-
culatorias tantopere à SS. Patribus commendatus propter
fervorem, attentionem, & dispositionem majorem. Et hic
modus laboriosis & occupatis Hominibus maximè convenit.
in quar-

In quarto folio depictus dicitur Daniel Propheta in caelis suspiciens, & suspirans cum hac inscriptione: Supra: *Nolite timere, vir desideriorum*. Dan. 10. Infra: *Desiderium pauperum exaudivit Dominus*. Pf. 10. ubi modus orandi valde efficacax per desideria indicatur, quia *coronat DEVS voluntatem ubi non invenit facultatem*, teste S. Augustino. Et hic modus simplicibus hominibus est singulariter suadendus. In quinto depictus dicitur Organædus organum pulsans cum hac inscriptione: *Laudate eum in chordis & organo*. Pf. 148. Infra: *Qui conservat legem, multiplicat orationem*: quibus verbis significatur modus orandi per opera obedientiæ diligenter peracta, hominibus quacunq; ratione ab orando impeditis perquam accommodatus, de quo locutus est S. Augustinus in Pf. 150. dicens: *Vis semper laudare DEVM: beneficia omnia, qua facis, & laudasti DEVM*. In Sexto denique creaturae Pueri in fornace Babylonica depicti dicantur cum hac inscriptione: Supra: *Benedicite omnia opera Domini Domino*. Dan. 3. Infra: *Benedicite Filii Hominum Domino, laudate, & superexaltate eum in sacula*. In quo folio significatur modus orandi omnibus communis per creaturas, S. Antonio familiaris, ut qui mundum dicebat esse magnum librum, in quo universi homines copiosam meditandi materiam inveniant. Qui omnes sex modi orandi fufius explicari & commendari poterunt.

VII. Possent ostendi, quomodo Ecclesia sit Cælo similis juxta illud S. Nili Episcopi: *Ecclesiam ut cælum adi*. Id verum probari poterit 1. ex eo, quod DEVS in Templo perinde vestiret, sicut in cælo juxta cap. 28. Gen. *Verè Dominus est in loco isto. Quàm terribilis est locus iste; non est hic aliud, nisi domus DEI, & porta cali*. 2. Quia in templo perinde laudatur assidue DEVS, ac in cælo, unde & Angeli sæpe visi sunt Orantibus se miscuisse, atque ad laudes DEI debitâ cum reverentia canendas incitasse. 3. Quia sicut in cælo perpetua quies & lætitia reperitur; ita in Templo quoque solida & constantis ex DEI confortio & alloquio consolatio percipitur. Hinc idem S. Nilus rectè monet, nihil agendum aut loquendum in templo, quod terram sapiat. Videatur Faber in Auctario in Festo SS. Philippi & Jacobi. them. 4.

VIII. Possent proponi & castigari abusus in Dedicatone

ione Templi committi soliti, & demonstrari, quòd, si experientia consulatur, magis Festum Diaboli, quàm DEI esse comperitur. 1. Quia Templum DEI, id est, animas quàm plurimi Baccho & Veneri consecrant. 2. Quia loco Templi frequentantur Hospitia, & loco orationis & concionis vacatur lufibus, comotationibus, & colloquiis parùm honestis. 3. Quia loco interioris renovationis renovantur mala propofita peccandi, & omnes alias absurditates, & fraudes committendi. Ut verò à talibus abusibus tantò diligentius abftineant, ostendatur, quantam ex talibus abusibus injuriam DEO, & quanta damna sibi ipsis & aliis creent.

§. III.

Quomodo ex occasione Dicationis alia doctrina Auditoribus inculcari possit.

Thema.

Hodie salus facta est huic domui. Luc. 19.

Scopus.

Ars bene & Christianè administrandi Familiam (Die Kunst wohl zu hausen) docenda.

Syllogismus principalis.

Illà ars studiosè est addiscenda, à qua totius domus salus dependet; Atqui talis ars est ars bene administrandi Familiam; Ergo hac studiosè est addiscenda.

EXORDIUM.

Si hodie mihi Auditorum meorum corda inspicere, eorùmque desideria examinare liceret, non dubiro, quin multos in hæc vel similia suspiria erupturos adverterem: O si & ego aliquando tam fortunatus essem, ut Christus apud me diceret, *Hodie salus facta est huic domui.* Tunc enim vèrò lætus Dicationem celebrarem. Nunc verò quâ ratione festivitatem hodiernam cum lætitia celebrabo, qui, quod rodam, domi non habeo: qui rem meam familiarem in dies peius administrari adverto: quæ nihil nisi miseriam, inopiam, dis-

Instruēt. VII,

P

cordiam,